

PATRIMONI FAUNA // Jordi Dalmau i Ausàs > TEXT I FOTOGRAFIA

La granota roja

Aquesta bestiola de posat inexpressiu, com totes les de la seva classe, dóna una nota de color i moviment a les solitàries aigües dels estanys pirinencs

En aquesta secció dedicada a la nostra fauna, hem anat tractant espècies vistoses d'aus i mamífers. Com us podeu imaginar, però, la riquesa del poblament faunístic de l'àrea geogràfica de la revista va molt més enllà d'aquest parell de classes de vertebrats. És per això que avui ens dediquem a una espècie d'amfibi que, al nostre llargarut país, es distribueix per la serralada pirinenca, sobretot: la granota roja (*Rana temporaria*).

Aquest anur (tecnicisme emprat per referir-nos als amfibis que en estat adult no tenen cua) no acostuma a passar dels 9 cm de llarg. Les femelles són més grosses que els mascles i ambdós sexes són de coloració vermellosa variable. Així, n'hi ha de més rogenques, i n'hi ha de més brunes i fins i tot verdoses. Allò que caracteritza més l'espècie, a banda de la vermellor, és una taca fosca que tenen tots els individus a darrere dels ulls, a la regió temporal del crani (d'aquí ve el seu 'cognom' científic *temporaria*). La pell de la granota roja és més aviat llisa, ben poc granulosa, si de cas no-

més una mica a les vores de l'esquena, on sol tenir un parell de franges clares de dalt a baix. Té les potes del davant més curtes que les del darrere. Aquestes li serveixen per saltar amb energia i per nedar de pressa.

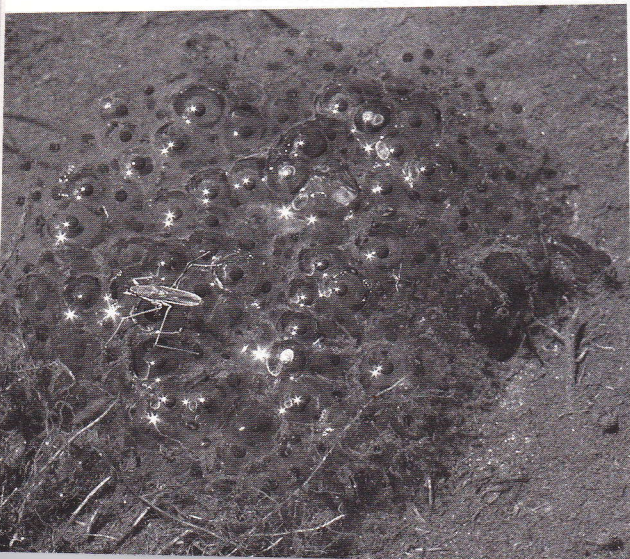
Tot això fa referència a la vida adulta de la granota roja, però no hem d'oblidar que els amfibis són animals metamòrfics, és a dir que fan una metamorfosi per passar de larva a adult. Les postes de la granota roja són una massa més o menys esfèrica i gelatinosa d'entre 500 i 4.000 ous a dins de l'aigua. Al cap d'un parell o tres de mesos, segons la temperatura, d'aquesta munió d'ous, en surten les culleretes (descriptiva denominació local -regional?- dels capgrossos que caldria potenciar). Són molt fosques, quasi negres, amb uns piquets brillants i amb la cua el doble de llarga que el cos. Si la bassa, toll, mollera o qualsevol altra mena de massa aquàtica on són no s'eixuga, al cap d'unes setmanes a les culleretes els comencen de sortir les potes. Després perden la cua i surten de l'aigua en forma de granota miniaturitzada.

A partir de llavors la seva feina és fer-se grans menjant insectes i vivint a cavall de dos mons: el terrestre i l'aquàtic.

La hibernació de les granotes. L'estratègia per superar el temps fred és adormir-se per consumir el mínim més mí-

nim i reviure quan arribi el bon temps. Aquesta sol fer-ho al fons fangós de les tolles i quan el gel es fon torna a l'activitat. L'arribada d'aquest moment varia d'un lloc a un altre i d'un any per l'altre, segons les condicions ambientals. La seva principal ocupació aleshores és agafar forces per poder-se aparellar amb èxit. A diferència de la majoria d'amfibis anurs de les nostres contrades, la granota roja rauca a dins de l'aigua, i per tant el seu cant és molt difícil de sentir.

Granota d'altura. Dèiem al començament que als Països Catalans és una granota de distribució sobretot pirinenca. Tret d'unes poblacions de la Serralada Transversal i del Montseny, de la granota roja a Catalunya el nombre més elevat d'individus el trobem a la nostra regió. Durant la darrera glaciació (parlem d'un llarguíssim període que finalitzà uns 10.000 anys enrere) la granota roja va desaparèixer del nord d'Europa a causa del fred i el gel. Al sud del continent, hi trobà refugi i així fou com arribà aquesta espècie a la nostra serralada. Dins d'aquest marc, la distribució tricomarc de la granota roja en l'àmbit de la revista és concentra als ambients de muntanya mitjana i alta, això és entre els 1.000 i els 2.800 metres, aproximadament. És una espècie típica d'ambients frescos i humits que es fa present en un ampli ventall d'hàbitats: des de prats alpins amb pata-



La granota roja sol fer una posta d'entre 500 i 4.000 ous.



molls fins a pinedes humides, passant per estanys glacials i fons de les valls principals (com és el cas del Segre al pont d'Arsèguel). Amb aquests condicionants vitals, on més granotes roges hi ha, doncs, de l'àrea Cadí-Pedraforca, és a la Cerdanya. També és abundant a la meitat nord de l'Alt Urgell i menys, però ben present, a l'Alt Berguedà.

El meu primer contacte amb la granota roja no fou en cap d'aquestes comarques. Fou a Andorra, als peus del seu cim més alt. Durant unes colònies d'estiu dels anys vuitanta vam anar d'excursió a l'alt de Comapedrosa. Vam acampar a la pleta homònima. A la tarda, jugant, a cada passa que fèiem saltaven davant dels nostres peus moltes granotetes roges. Algú en va agafar de

grosses i de seguit tota la canalla vam ser a sobre seu per veure-les de prop. Agafar granotes... quina bona pràctica de seducció ambiental (sempre que després es deixin anar, és clar!).

Aquí no en tenim tradició, però al nord del país, a la Catalunya Nord, sí, de menjar cuixes de granota. La cacera, doncs, és una amenaça per a les seves poblacions si no es fa de manera regulada. El canvi climàtic també l'afecta, i més que ho deurà fer. Amb l'escalfament progressiu es van perdent ambients aquàtics de les zones més meridionals de la seva àrea de distribució. Però allò que més compromet la granota roja és la presència de peixos predadors als seus ambients. Les truites, i altres salmònids introduïts,

en depreden les culleretes fins a deixar aquell estany, rierol, etc. a zero. La major part d'estanys pirinencs no tenien peixos dècades enrere. L'afany piscícola (per necessitat i per lleure) va fer-nos poblar els estanys amb truites portades dels rius propers, primer, i de piscifactories llunyanes, després. La conseqüència fou i és que en moltes masses d'aigua on hi hauria d'haver bones poblacions de granotes i tritons, actualment no n'hi ha. Paradoxalment, en alguns estanys els peixos alliberats anyalment es moren pel pH i la fredor de l'aigua, i per la manca d'aliment. Fóra bo, doncs, repensar la gestió piscícola per optimitzar recursos econòmics i restaurar el vell equilibri faunístic dels nostres estanys 🐸

La granota roja dona un toc de color en aquestes comarques pirinenques.